

Петко Тодоров

Сенокос

От тъмни зори като отиде нагоре по ливадите, едвам за обед се прибра дядо Милко. И щом слънце слезе остен от икиндия – беше легнал уж да дремне – стана, не го свъртя в къщи, вдигна тояга и се запъти, пак към косачите. Мита, зарнала из мала градинка баша си, притули под престилка китка и се залута по лехата: невям цветето си ще плевн... Дивно чедо! Дядо Милко зави нагоре, край подкастрените тополи, като че нищо не видял; малката мома накичи китка и докато стареца изкачи валога, тя нарами кобилица и припна към кладенеца за вода.

Макар най-малка, глезена, научили са я и майци почит да има, и на баща път да не минува, че там де пред стари се не срамят и не познават роднини, няма и божи благослов. Селяни, до един познават честта на дядо Милка – той съсед без помощ в нужда не е оставил и досега никому вратата си не е затворил. Затуй както се приказва из село, наспорил му господ и здрава челяд, и имот. Нивите му, ливади, лозя око ги не хваща, с кон се не обхождат. В три колена вече кръв му се е пробудила, три реда софри и по заговезни едва стигат да нареди рода си. И всички синове и зетьове настанил е през живота си, неволя да не познаят. Ката пролет, щом гората се развий, те изкарват конье и се погват по сборове и панаири. Всеки, дето е проведен и каквото му е отредено, да свърши. В къщи стои дядо Милко и нарежда. Той си знае – сега житото е още миличево, докато узрей, докато складат по ливади и сеното... виж подир някой ден драгоманина довел четата си. Мине ли гумното, напълнят ли се хамбарите, златист мамул ще се завие на леса, сушини и дворища застели щат се с хластина. Тлаки и хорища – да избелят царевичата, след тях пък като градени сълзи ще се изцъкли и налян грозд сред лозе. С нова радост берачки щат вдигна косери и пачници, яки мъже ще нагърбят хутии и в трема ще рукне от линовете обилна шира. Ей тогава, сбрани вересия, завръщат се оттук и оттам с пълни кемери синове и зетьове. – Излизайте на посрещи, свенливи невести, деца, излизай, стара майко, в дисаги за всекиго армаган е донесен, и веселби, сватовства и кръщение ще оглашат широкия дом.

Тъй си е вървяло от памтивека тук. И докато в слога дядов Милков род свят светува, няма да вдигне господ ръка от него. Стар е той, но читав и здрав е още и както всички чада досега е настанил, надее се да му продължи бог дните и от най-малка щерка внуче да види.

Мита е още малка. Едвам сега майци отмяна на ръце да стане, приля да си изгъче, а като се замоми, и момците ще вземат да обикалят край дядови Милкови. – Ей я, като пѣдпѣдък, шо перперка с криле нататък из пожълтялата рѣж, втурнала се, сякаш на земя не стѣпва. Не рачи над

валога менци да пълни от чучура – баща ѝ нарочно е довел вода по-близо до къщи, – запъти се чак горе на главата да си налее – там е бистър извора като сълза. Пътеката лъкатуши под моравите, отсам-оттатък из тревата са накацали като леки пеперудки подрумче, карамфил, самакитка, я гледай... сякаш самодиви са ги разсели... Пък по току-що покосените ливади е несъбрано още сеното – един лек, пресен мирис от гороцвет разтваря и разширява гърдите ѝ. Заруменена, тя сложи менци до брега, изстъпи се над извора и се загледа в кръшната си снага, що трепна над водата, избистрена под кривата хралупа на върбата.

...Че тя порасла – мома вече станала! Леки къдри засенили лицето ѝ, под тънки вежди светнали модри очи, а шити пазви трептят – наистина мома! Тя се вслушва в подкършената песен на потока, в безмълвните думи на цветята, в тихите въздишки на перястите грани – досега тя нищо от тях не проумяваше.

– Ще се замоми. Ще спусне дълги поли, на чело ще забради ръчник и няма вече с първи подевки на хоро да се хваща.

Ведро лице заруменя още повече; тя захапа долня устна и докато се сети да напълни менци, от другата страна край израсналата по брегът островърха кошута се изправи голобрад момък, дошел на косачи лъжичите за вечеря да умие.

– Сама ли си, Мито?

– Сама, Динко, менци пълня... – се заозърта тя като плашлива птичка.

Колко пъти е срещала Динка, колко пъти по лозята му се е молила за зелени орехи, пък сега какво се засрами – не смей очи към него да вдигне. По нея и той като че се обърка и забрави какво щеше да рече...

Слънцето вече прибра златисти ресни от падините, из листата зашумя вечерника; разлюляха се сенки край тях, а по набръчканата вода под върбата се срещат игриво наведени им глави и гранки свиват отгоре им венец. И двамата, навели глави, мълчат.

Сепната, тя пръпна изведнъж и Динко загледа след нея засрамен. – Кой я гони, та си изплиска менците да бяга?...

Горе, откъм косачите, се показва дядо Милко, зад него татък скрибуцат колята през моравите, ала Мита бърза да слезе по валогата надолу – не смее назад да се обърне, страх я е да я не застигне баща ѝ.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Инна Атанасова

Публикация

П. Ю. Тодоров, Събрани произведения в три тома; „Български писател“, С. 1957

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7487>]